

STRAZBUR
KOM (2012) 669/2

Obaveštenje Komisije Evropskom
parlamentu, Savetu, Evropskom
ekonomskom i socijalnom komitetu i
Komitetu regiona

Promišljanje obrazovanja:
Investiranje u veštine u cilju ekonomskog
i društvenog napretka

1. Obrazovanje i veštine – ključno strateško sredstvo razvoja

Ulaganje u sistem obrazovanja i obuka za razvoj veština je od suštinskog značaja za povećanje rasta i konkurentnosti: veštine određuju kapacitet Evrope da poveća svoju produktivnost. U dugoročnom periodu, veštine mogu pokrenuti inovacije i razvoj, mogu povećati vrednost proizvodnje, povećati nivo veština u EU i oblikovati budućnost tržišta rada. Masivni globalni porast visokokvalifikovanih ljudi u poslednjoj deceniji stavlja Evropu na test. Došao je kraj vremenu kada je konkurencija postojala uglavnom u zemljama koje su mogle ponuditi samo niskokvalifikovane radnike. Kvalitet obrazovanja i ponuda veština je povećan širom sveta i Evropa mora da reaguje.

Sistem obrazovanja i obuka u EU i dalje ne obezbeđuju dovoljno odgovarajućih veština za zapošljivost i ne sarađuju adekvatno sa firmama ili poslodavcima kako bi učenje približili realnosti radne sredine. Neusklađenost ovih veština postaje sve veća briga kada je u pitanju konkurentnost evropske industrije¹.

Uprkos napretku u poslednjih pet godina kada je u pitanju povećanje procenta osoba koje su završile visokoškolsko obrazovanje, potrebno je kontinuirano raditi na dostizanju navedenog cilja da 40% mladih završi visoko obrazovanje.

Iako je značajan napredak učinjen u poslednjih pet godina, rano napuštanje škole je i dalje na neprihvatljivom nivou u više država članica, npr. Španija sa 26,5% i Portugal sa 23,2%. Neophodno je osmisлити jasno usmerenu akciju kako bi se smanjilo rano napuštanje škole uključujući sveobuhvatne, ciljane strategije zasnovane na dokazima, kao što preporučuje nedavno usvojena Preporuka Saveta.

Loši rezultati se javljaju i u drugim oblastima: 73 miliona odraslih ima samo niži nivo obrazovanja, skoro 20% osoba koje imaju 15 godina starosti nema dovoljno veština kada je u pitanju čitanje a učešće u programima celoživotnog učenja je samo 8,9%.

Do 2020. godine, 20% više radnih mesta će zahtevati veće kompetencije. Obrazovanje treba da podigne i standarde i nivoe postignuća kako bi odgovorili na ovaj zahtev, kao i da podstakne razvojnih transverzalne veštine koje su potrebne da bi mladi ljudi stekli preduzetnički duh i da bi mogli da se prilagode svim neizbežnim promenama na tržištu rada u toku svoje karijere.

Široka misija sistema obrazovanja i obuka obuhvata ciljeve kao što su aktivno građanstvo, lični razvoj i blagostanje. Ovi ciljevi idu ruku pod ruku sa potrebom da se poboljšaju veštine za zapošljivost, a protiv usporenog privrednog rasta i smanjenja radne snage zbog demografskog starenja, međutim, najhitniji izazovi za države članice treba da odgovore na potrebe privrede i da se usmere na

¹ Unapređena industrijska politika KOM (2012) 582

rešavanje brzo rastuće nezaposlenosti mladih. U ovom Obaveštenju, stavlja se naglasak na pružanje pravih veština za zapošljivost, povećanje efikasnosti i inkluzivnosti naših institucija za obrazovanje i obuku i na zajedničkom radu između svih relevantnih aktera.

Obim i tempo reformi treba unaprediti tako da visoko kvalitetne veštine mogu podržavati i rad i razvoj. Komisija ovde identifikuje ograničen broj strateških prioriteta kojima treba da se bave države članice, zajedno sa novim akcijama EU u cilju podrške nacionalnim naporima. Prioriteti odražavaju preporuke specifične za svaku zemlju² koje je Komisija preporučila jednom broju država članica i koje podržava izveštaj Godišnje istraživanje rasta 2012³.

Među njima, posebna pažnja je posvećena borbi protiv nezaposlenosti mladih. Ovo Obaveštenje obuhvata četiri oblasti koje su od suštinskog značaja za rešavanje ovog problema i gde države članice treba da pojačaju napore.

- Razvoj stručnog obrazovanja i obuka svetske klase za podizanje kvaliteta stručnog znanja
- Promovisanje učenja zasnovanog na radnom iskustvu, uključujući kvalitetno pripravnništvo, obuku i modele dualnog učenja kako bi se olakšao prelaz iz sveta učenja u svet rada
- Promovisanje partnerstva između javnih i privatnih institucija (kako bi osigurali postojanje odgovarajućih nastavnih programa i razvoj veština)
- Promovisanje mobilnosti kroz predloženi program Erasmus za sve⁴

Ova pitanja su od direktnog značaja za *Paket zapošljavanje mladih* koji će biti predložen od strane Komisije do kraja 2012. Ovaj Paket će predložiti nove alate za rešavanje nezaposlenosti mladih i olakšati prelaz iz škole u svet rada.

Kao podrška, uz ovo Obaveštenje date su i smernice: nacrti za svaku državu koji sumiraju učinke i reforme politika zemalja članica u ključnim oblastima obuhvaćenim ovim Obaveštenjem; prvo izdanje izveštaja Praćenje obrazovanja i obuka, koji pokazuje trenutni prikaz veština na tržištu i napredak ka ciljevima strategije Evropa 2020, kao i korišćenje drugih radnih dokumenata koji predstavljaju dokaz za kreiranje politike i dobre prakse.

² http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm

³ Godišnje istraživanje rasta COM (2011) 815

⁴ Erasmus za sve je evropski program za obrazovanje, obuke, mlade i sport koji je predložila Evropska komisija 23. novembra 2011.

2. Izazovi u zemljama članicama na kojima treba raditi u evropskom semestru

2.1. Građenje veština za 21. vek

Transverzalne i bazične veštine

Napori moraju biti usmereni na razvoj transverzalnih veština...

Modernim ekonomijama zasnovanim na znanju neophodni su ljudi sa boljim i relevantnim veštinama. CEDEFOP prognoza predviđa da će se udeo radnih mesta u EU za koje je neophodan tercijarni nivo kvalifikacije povećati sa 29% u 2010. na 34% u 2020. godini, dok će udeo niskokvalifikovanih radnih mesta pasti u istom periodu sa 23% na 18%. Transverzalne veštine kao što su sposobnost da se razmišlja kritički, da se preuzme inicijativa, da se problem reši i da se rade zajednički će pripremiti pojedince za različite i nepredvidive karijere današnjice.

...na posebne preduzetničke veštine...

Posebnu pažnju treba usmeriti na razvoj preduzetničkih veština⁵, jer one ne samo da doprinose stvaranju novih biznisa već i zapošljivosti mladih. Međutim, na nacionalnom nivou, samo šest država članica imaju specifičnu strategiju za preduzetničko obrazovanje.⁶

Kako bi radili na ovim prioritetima, u 2013. godini Komisija će objaviti smernice za politike podrške unapređenju kvaliteta i rasprostranjenosti preduzetničkog obrazovanja u EU. Države članice treba da podstiču preduzetničke veštine kroz nove i kreativne načine nastave i učenja u osnovnoj školi pa nadalje, uporedo se usmeravati na srednje pa visoko obrazovanje i na mogućnost pokretanja biznisa kao karijere.

Iskustvo u stvarnom svetu, kroz učenje, kroz rešavanje problema i povezivanje sa privredom treba da bude uključeno u sve discipline i prilagođeno svim nivoima obrazovanja. Svi mladi ljudi bi trebalo da imaju koristi od najmanje jednog praktičnog preduzetničkog iskustva pre napuštanja obaveznog obrazovanja. Merenje uticaja ovog rada je važno, a u cilju podrške državama

⁵ Za pregled preduzetničkih veština, Radni dokument o proceni ključnih kompetencija

⁶ Preduzetničko oobrazovanje u školama u Evropi – nacionalne strategije, nastavni plan i ishodi učenja (Eurydice 2012)

članicama, Komisija će identifikovati alatke za procenu napretka i demonstrirati sticanje preduzetničkih veština. Na nivou pojedinačnih institucija, napredak će biti pospešen uz pomoć okvira samoprocene, koji će biti sproveden u saradnji sa OECD-om, kako bi pružio smernice i unapredio razvoj preduzetničkih obrazovnih institucija na svim nivoima, uključujući škole i stručno obrazovanje i obuku (VET).

...a potreba za NTIM veštinama je i dalje visoka

Naučni predmeti su takođe važni. Potražnja za kvalifikovanom radnom snagom u tehnološkim i istraživačkim sektorima je i ostaće na visokom nivou, uključujući veliki uticaj na potražnju veština vezanih za nauku, tehnologiju, inženjering i matematiku (NTIM). Veći naponi moraju sada biti učinjeni kako bi istakli NTIM kao prioritetnu oblast obrazovanja, kao i povećanje angažovanja na svim nivoima. Iako su izazovi dobro poznati, kao i potreba da se oni učine atraktivnijim za žene, takođe je sada važno da se poveća razumevanje karijernih pravaca koje slede NTIM diplomci.

...međutim, prvi korak mora biti da su osnove odnosno bazične veštine dostigli svi...

Pismenost, računanje i osnovna matematika i nauka su ključne osnove za dalje učenje, kao što je ilustrovano u pratećem izveštaju Praćenje obrazovanja i obuka 2012, i da su ulaz za zapošljavanje i socijalnu inkluziju. Ove veštine se ipak redefinišu kroz trenutnu digitalnu revoluciju, jer nove forme čitanja i pisanja i različitost izvora informacija menjaju njihovu samu prirodu.

Širom EU, reforme su uvrštene u nastavne programe. Uvedeni su standardizovani nacionalni testovi, uspostavljena je infrastruktura centara za pismenost, matematiku i nauku; stvorene su mreže nastavnika i kontinuiranog profesionalnog razvoja i pojačale mere za poboljšanje digitalne i medijske pismenosti. Ipak, loši rezultati ostaju i rešavanje ovih problema je sada neophodno.

Udeo petnaestogodišnjaka u Evropi u grupi onih koji nisu stekli osnovne veštine je oko 20%, dok pet zemalja ima preko 25% onih koji imaju niska postignuća u čitanju. Države članice treba da uvedu nove sistemske reforme za jačanje ranog otkrivanja i intervencija kada su u pitanju teškoće u učenju i da ponavljanje razreda ili grupisanja prema sposobnostima zamene većom podrškom učenju.

Ovim naporima u okviru obaveznog školovanja treba da prethodi kvalitetno, finansijski prihvatljivo i pristupačno rano obrazovanje i nega. Njih treba da dopunjuju porodična pismenost i nastava iz računanja i kvalitetni programi za obrazovanje odraslih, posebno putem učenja na radnom mestu. Neophodno je

povećati napore za povećanje trenutno alarmantno niskog nivoa učešća u obrazovanju odraslih u većini država članica; potrebno je kreirati nove politike zasnovane na dokazima i rezultatima PIAAC istraživanja. Učešće prosečne odrasle osobe u celoživotnom učenju u EU je 8,9%. U sedam zemalja članica učešće odraslih je nisko, 5% ili manje.

...a učenje jezika je važno za dobijanje posla i zahteva posebnu pažnju

U svetu međunarodnih berzi, sposobnost da se govori strani jezik je faktor konkurentnosti. Jezici su sve više važni za povećanje nivoa zapošljivosti i mobilnosti mladih ljudi, a slabe jezičke veštine su glavna prepreka slobodnom kretanju radnika. Preduzeća takođe zahtevaju jezičke veštine potrebne za funkcionisanje na globalnom tržištu.

Kao što je navedeno u pratećem Radnom dokumentu o jezicima, prvo evropsko Istraživanje jezičkih kompetencija⁷ pokazuje da je, uprkos investicijama u mnogim zemljama, obrazovni sistem u jednom broju država članica još uvek nije dovoljno efikasan⁸ da se nosi sa ovim izazovima.

U Francuskoj samo 14% od svih učenika dostigne nivo nezavisnog korisnika jednog stranog jezika na kraju nižeg srednjeg obrazovanja, a u Velikoj Britaniji, ovaj procenat je samo 9%.

Države članice moraju brže sprovesti reforme na osnovu novih metodologija i tehnologija za učenje i prvog i drugog stranog jezika, sa ciljem postizanja cilja definisanog od strane šefova država „maternji jezik, plus dva”.⁹

Stručne veštine

Povećanje kvaliteta stručnih veština zahteva razvoj sistema stručnog obrazovanja svetske klase...

Povećanje transversalnih i bazičnih veština neće biti dovoljno da generiše rast i konkurentnost, a još uvek ima previše jaza između obrazovnog okruženja i radne sredine. Ciljane investicije u stručno obrazovanje, odnosno početna i kontinuirana obuka, od vitalnog je značaja za inovacije, rast i konkurentnost. Vrednost stručnog obrazovanja, a posebno dualnog sistema obuke, u olakšavanju zapošljavanja mladih je sada jasno priznata.

Neke evropske zemlje već imaju sisteme stručnog obrazovanja svetske klase (Nemačka, Austrija, Danska, Holandija), sa ugrađenim mehanizmima da se

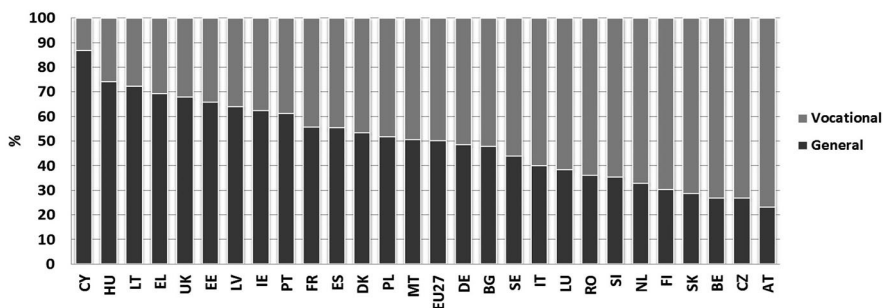
⁷ <http://ec.europa.eu/languages/eslc/index.html>

⁸ <http://ec.europa.eu/languages/eslc/index.html>

⁹ Barselona Savet Evrope, mart 2002.

prilagode sadašnjim i budućim potrebama, tako da se obuke kreiraju na osnovu potreba. Oni prijavljuju manje problema sa neusklađenošću veštinama i pokazuju bolje stope zaposlenosti za mlade, a stručno obrazovanje u ovim zemljama se odlikuje dualnim sistemima koji imaju visok procenat učenja na radnom mestu.

Mnogi drugi, obično u južnoj Evropi, zaostaju u pogledu učešća, kvaliteta, ishoda i privlačnosti. Slika 1 ilustruje razlike u procentima između zemalja uključenih u stručno i opšte obrazovanje u višim razredima srednje škole. Ove razlike javljaju se zbog društvenih i kulturnih tradicija i shvatanja, različitih struktura sistema obrazovanja i obuka i privrede i tržišta rada, preduzetih reformi, obima angažovanja socijalnih partnera, perspektive za zapošljavanje diplomaca iz stručnih škola, kao i željama pojedinaca.

Slika 1: Raspodela (ISCED 3) studenata viših razreda srednje škole po programskoj orijentaciji (opšte ili stručno obrazovanje) u % (2010)

Izvor: Eurostat baza podataka¹⁰, UOE prikupljanje podataka

Učenje kroz rad i pripravništvo i drugi dualni modeli olakšavaju prelaz iz škole u svet rada. Oni zahtevaju jasan regulatorni okvir, definisane uloge različitih aktera i moraju biti sastavni deo celokupnog obrazovnog sistema. Pristup koji podupire dualni sistem - obrazovanje u učionici uz praktično iskustvo na radnom mestu - ima važnu ulogu na tercijarnom nivou.

U cilju postizanja izvrsnosti u stručnom obrazovanju, nastavni plan se mora sistematski obnavljati, predavanja se moraju stalno modernizovati a preduzeća, posebno mala i srednja preduzeća, moraju biti aktivno uključena, kao što je navedeno u priloženom radnom dokumentu. Stručno obrazovanje mora biti u stanju da reaguje na potražnju kada su u pitanju napredne stručne veštine, prilagođene regionalnom ekonomskom kontekstu. Ono takođe treba da bude

¹⁰ Za pojedinačne zemlje podaci se mogu naći na sajtu Eurostat

otvoreno za one koji žele da pređu na visoko obrazovanje, kao i za pojedince koji žele da ponovo krenu da uče kako bi nadogradili ili unapredili svoje veštine.

... što može značajno doprineti smanjenju nedostatka veština...

Sistemi stručnog obrazovanja mogu i moraju igrati ključnu ulogu u rešavanju nedostatka veština, posebno za sektore sa potencijalom rasta, kao što su IKT, zdravlje i nega, tehnologije za izduvne gasove, personalizovane usluge, poslovne usluge, pomorska privreda¹¹ i zeleni sektor, ili one koji prolaze kroz veliku transformaciju i zahtevajući bolje kvalifikovanu radnu snagu. Ciljana investicija u stručnom obrazovanju u cilju rešavanja nedostatka veština može da podrži rast u tim sektorima. Ove sektore takođe treba podsticati da iskoriste postojeće evropske instrumente za kvalifikacije (EQF), kredite (ECVET) i osiguranje kvaliteta (EQAVET) kako bi olakšali mobilnost kvalifikovane radne snage.

...putem bolje saradnje na evropskom nivou

Učenje zasnovano na radnom iskustvu kakvo pružaju dualni sistemi, treba da bude centralni stub stručnog obrazovanja i obuka širom Evrope, u cilju smanjenja nezaposlenosti mladih, olakšavajući prelazak iz škole na posao i reagovanje na potrebe za veštinama na tržištu rada. Da bi se ovo postiglo, sastanak ministara obrazovanja EU u decembru 2012. u Berlinu će biti prvi korak ka novim nivoima saradnje u oblasti stručnog obrazovanja i obuka.

Ministri će potpisati memorandum koji definiše njihove ambicije kada je u pitanju stručno obrazovanje u Evropi: treba povećati privlačnost i kvalitet stručnog obrazovanja i obuka, učenje mora voditi ka višim nivoima obrazovanja; socijalni partneri i druge relevantne zainteresovane strane treba da budu aktivno uključeni u razvoj i implementaciju; moraju se uvesti mere za povećanje mobilnosti. Kako bi podržala ovu saradnju, Komisija će uspostaviti saradničku mrežu na nivou EU u cilju postizanja ove vizije, okupljajući zemlje članice EU i ostale zainteresovane strane kako bi mogli da uče jedni od drugih i preduzmu mere na nacionalnom nivou.

¹¹ Plavi razvoj, mogućnost za održivi rečni i pomorski razvoj COM (2012) 494

2.2. Podsticanje otvorenog i fleksibilnog učenja

Unapređenje ishoda učenja, ocenjivanje i priznavanje

Postignuće treba da se meri prema ishodima učenja...

Obrazovanje i obuke mogu samo da doprinesu rastu i kreiranju poslova ukoliko se učenje fokusira na sticanje znanja, veština i kompetencija koje učenici treba da steknu (ishodi učenja) kroz proces učenja, umesto na ispunjavanje određene etape ili na vreme provedeno u školi.

S obzirom da je pristup na osnovu ishoda učenja već osnova Evropskog okvira kvalifikacija i nacionalnih okvira kvalifikacija, ova fundamentalna promena se još uvek nije u potpunosti ulila u nastavu i ocenjivanje. Institucije na svim nivoima obrazovanja i obuka treba dalje da se prilagode kako bi se povećala relevantnost i kvalitet njihovog obrazovanja za učenike i tržište rada, da se proširi i da se olakša prelaz između različitih puteva kada je u pitanju obrazovanje i obuke.

...a moć ocenjivanja se mora bolje ograničiti

Ocenjivanje često može pokazati šta se u stvari vrednuje i šta se podučava. Dok su mnoge države članice reformisale nastavni plan i program, ostaje izazov modernizacije sistema ocenjivanja kako bi se podržalo učenje. Kao što je navedeno u prilogu Radnog dokumenta o Proceni ključnih kompetencija, moć ocenjivanja mora da bude ograničena definisanjem kompetencija u pogledu ishoda učenja i proširivanjem obima testova i ispita kako bi se obuhvatili ishodi učenja. Formativno ocenjivanje svakodnevnih veština učenika se takođe mora široko koristiti. U tom kontekstu, potencijal novih tehnologija u pronalaženju načina za ocenjivanje ključnih kompetencija treba istražiti u potpunosti.

Van škole, pojedinci treba da budu u mogućnosti da se njihove veštine očne, validiraju i priznaju i da se time omogući kreiranje profila za potencijalni poslodavca. Informacije o kvalitetu i kvantitetu veština stanovništva će omogućiti vlastima da bolje kreiraju mapu potencijalnog nedostatka veština i usredsrede se na oblasti sa najboljim povraćajem investicija. Potrebno je nastaviti sa razvojem alata za individualno ocenjivanje veština, naročito u oblasti rešavanja problema, kritičkog mišljenja, saradnje i preduzetničke inicijative.

Kvalifikacije bi trebalo da otvore što više mogućnosti...

Veliki broj evropskih instrumenata, kao što su Evropski okvir kvalifikacija (EQF), Europas, evropski sistem prenosa bodova (ECTS i ECVET), višejezička

klasifikacija evropskih veština / kompetencija, kvalifikacije i zanimanja (ESCO) i okvira za osiguranje kvaliteta su u poslednjoj deceniji implementirani kako bi podržali mobilnost učenika i radnika. Ovi alati doprinose poboljšanju transparentnosti, time što na primer, čine kvalifikacije uporedivi u svim zemljama (EQF) a bodove prenosivim (ECTS).

Ovi instrumenti nisu razvijeni izolovano jedan od drugog, međutim, ima prostora za mnogo bližu saradnju i koordinaciju između različitih alata i servisa - uključujući transparentnost i priznavanje kvalifikacija, validaciju neformalnog i informalnog učenja i celoživotno vođenje. To će doprineti stvarnoj evropskoj mobilnosti, gde se znanja, veštine i kompetencije jedne osobe mogu razumeti i prepoznati. Stvaranje Evropskog prostora za veštine i kvalifikacija će doprineti ovim naporima kako bi se postigla transparentnost i priznavanje akademskih kvalifikacija preko granica, stečenih kroz stručno i visoko obrazovanje.

... a akedemsko priznavanje može pokrenuti napredak...

Priznanje i visokoškolskih kvalifikacija i onih koji omogućavaju pristup visokom obrazovanju je na neko vreme bilo na evropskom političkom dnevnom redu. Akademska mobilnost se stalno povećava kao posledica promene strukture sistema visokog obrazovanja, a ovoj internacionalizaciji doprinose napori da promoviše EU kao destinacije za studije i istraživanja.¹² Ipak, da bi Evropska unija bila više atraktivna za studente i istraživače, neophodno je imati bolji pristup priznavanju, sistematskoj i koordinisanoj primeni evropskog sistema za prenos i akumulciju bodova (ECTS) i poboljšanje u primeni i proceni ishoda učenja. Pored toga, ovo će doprineti Evropskoj oblasti veština i kvalifikacija.

Kontinuirani razvoj Bolonjskog procesa daje značajan doprinos promociji transparentnog i fer priznavanju visokoškolskih kvalifikacija u Evropi i šire. Kao deo ovog i nedavnog Obaveštenja u Bukureštu, zemlje su se obavezale da će unaprediti akademsko priznavanje diploma. Ovo uključuje pregled nacionalnog zakonodavstva kroz prizmu Lisabonske konvencije o priznavanju i podstrek u cilju procene institucionalnih procedura za priznavanja kako bi se osigurao kvalitet. *Pathfinder* grupa zemalja testira načine za postizanje automatskog prepoznavanja uporedivih akademskih nivoa. Njihov cilj je da studente postave ravnopravno, bez obzira na poreklo njihovog akademskog nivoa, pomeranjem fokusa sa akademskog priznavanja pojedinih diploma na pristup zasnovan na poverenju u sistem u kojem je dodeljena diploma.

¹² Sledeći predlog Komisije za redefinisane Direktive 2004/114/EC i 2005/71/EC

Pokretanje potencijala informaciono-komunikacionih tehnologija (IKT) i Otvorenih obrazovnih sadržaja (OER) za učenje

Digitalna revolucija donosi velike mogućnosti za obrazovanje...

Tehnologija nudi neslućene mogućnosti za poboljšanje kvaliteta, pristupa i jednakost u obrazovanju i obukama. To je ključna poluga za efikasnije učenje i smanjenje barijera u obrazovanju, posebno socijalnih barijera. Pojedinci mogu da uče bilo gde, u bilo kom trenutku, sledeći sopstveni fleksibilni put.

Digitalno učenje i najnoviji trendovi u Otvorenim obrazovnim sadržajima¹³ (OER) omogućavaju fundamentalne promene u obrazovnom svetu, šireći obrazovnu ponudu van njenih tradicionalnih formata i granica. Novi načini učenja koje karakteriše personalizacija, angažovanje, korišćenje digitalnih medija, saradnja, *bottom-up* prakse gde je učenik ili nastavnik kreator sadržaja učenja a koji su olakšani širenjem Otvorenih obrazovnih sadržaja putem interneta. Evropa treba da iskoristi potencijale OER-a mnogo više nego što je to trenutno slučaj. Ovo zahteva dobre kompjuterske veštine mada neke države članice i dalje zaostaju, kao što se vidi u izveštaju o Praćenju obrazovanja i obuka 2012 – imamo 9 država članica sa preko 50% osoba koje imaju 16-74 godina starosti sa ili bez kompjuterskih veština. Iako je upotreba IKT u sistemu obrazovanja i obuka visoko na dnevnom redu evropske politike, određeni kritički elementi postavljeni kako bi omogućili da se digitalno učenje i OER uključe u glavne tokove kroz sve sektore obrazovanja i obuka. Koherentna strategija na nivou EU mogla bi obuhvatiti obim, veličinu i složenost izazova za podršku akcijama zemalja članica i celom lancu učesnika.

...vreme je da se unapredi korišćenje IKT u učenju i podučavanju...

Nedavna istraživanja¹⁴ pokazuju da razlike i dalje postoje u dostupnosti IKT obrazovnih alata i sadržaja. Ocenivanje IKT često se preporučuje, ali se retko ukazuje na to kako ih treba primenjivati. Za personalizovano i fleksibilno učenje, upotreba tehnologija treba da bude ugrađena u obrazovnu praksu. Masovni pilot projekti treba da u stvarnim životnim sredinama definišu kako, kada i gde se

¹³ Otvorena obrazovna sredstva, kao što je definisano od strane UNESKO-a 2002. podrazumevaju „nastavu, učenja ili istraživanje materijale koji su u javnom domenu ili objavljeni uz licencu intelektualne svojine koja omogućava besplatno korišćenje, adaptaciju i distribuciju”. Otvoreno obrazovanje (OE) je širi koncept koji se odnosi na prakse i organizaciju koje imaju za cilj uklanjanje prepreka za ulazak u obrazovanje. Otvorena obrazovna sredstva su deo Otvorenog obrazovanja, koji je dobio snažan podsticaj kroz upotrebu IKT. Za više informacija molimo vas da konsultujete UNESKO sajt <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/access-to-knowledge/open-educational-resources>
http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/129EN.pdf

¹⁴ http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/129EN.pdf

IKT mogu efikasno koristiti u pedagoškom pristupu i ocenivanju. Pretvaranje istraživanja u obrazovnu praksu je još neophodnije u okruženjima koja se brzo menjaju. Treba dalje razvijati Zajednice prakse (npr. eTwinning, Evropski institut za inovacije i tehnologiju (EIT) Znanje i inovacije zajednice) i habove za izvrsnost zasnovane na IKT, kako bi se inovativna istraživanja brže prenosile u obrazovnu praksu. U svemu ovome, angažovanje zainteresovanih strana i njihova saradnja je uslov za uspeh.

...da se slobodno iskoristi raspoloživo znanje.

Kvalitet obrazovanja se oslanja na skup različitih obrazovnih materijala. Da bi se ovo postiglo, širi pristup i korišćenje Otvorenih obrazovnih sadržaja treba da prate jasni standardi kvaliteta i mehanizmi za procenu i proveru stečenog znanja i kompetencija. Institucije koje pružaju usluge u oblasti obrazovanja i obuka koje još uvek nisu integrisale OER takođe treba da traže saradnju sa tehnološki naprednim pružaocima usluga u obrazovanju kako bi zadovoljili očekivanja učenika koji od rođenja uče putem digitalnih tehnologija. Nastavnici nastoje da steknu veštine za predavanje u oblasti IKT u toku inicijalnog obrazovanja više nego kroz stručno usavršavanje; bitno je da su dobro pripremljeni da prihvate potencijal novih tehnologija u načinu na koji predaju gradivo kako bi podstakli i angažovali učenike.

Tržište u obrazovanju prolazi kroz period promene. Postoji sve veći broj nekomercijalnih provajdera OER uporedo sa tehnološkim dostignućima poput otvorenog pristupa, deljenja podataka putem interneta i otvoreni izvori, dok izdavači u obrazovanju i šire industrijske grane nastavljaju da se prilagođavaju tim promenama. Oni već revidiraju svoje poslovne modele kako bi profitirali od novih komercijalnih mogućnosti.

Podrška evropskim nastavnicima¹⁵

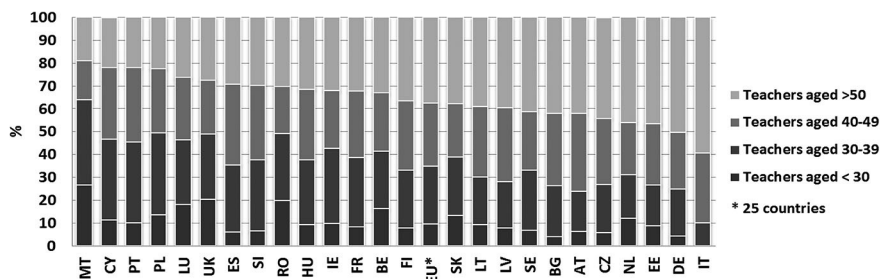
Nastavnici se suočavaju sa brzim promenama ...

Visoko kvalitetni i dobro obučeni nastavnici mogu pomoći učenicima da razvijaju kompetencije koje su im potrebne na globalnom tržištu rada zasnovanom na najvišim nivoima veština dok dokazi¹⁶ pokazuju da je primarni uticaj na uspeh učenika kvalitet nastave i učenja. Međutim, nastavnici se sada suočavaju sa potpuno novim izazovima. Kao što je navedeno u pratećem radnom dokumentu, povećanje zahteva za obrazovanjem, masovno penzionisanje nastavnika iz bebi-

¹⁵ Definicija u Radnom dokumentu o Podrsci zaposlenima u obrazovanju u cilju boljih ishoda učenja

¹⁶ OECD Pregled obrazovanja

bum generacije (vidi sliku 2) i nedovoljan broj nastavnika za pojedine predmete će dovesti do povećanja potražnje za kvalifikovanim nastavnim kadrom na svim nivoima i zahtevaće sveobuhvatnu akciju kako bi se povećala privlačnost profesije. Ovo bi trebalo da obuhvati i finansijske i nefinansijske podsticaje. Kriza i radna snaga koja je trenutno na raspolaganju, takođe nude mogućnost da se pokrenu akcije za unapređenje veština u samoj nastavničkoj profesiji i da se privuče novi kvalifikovani kadar.

Slika 2: Godište nastavnika u nižim i višim razredima srednje škole u % (2010)

Izvor: Baza podataka Eurostat-a¹⁷, UOE prikupljanje podataka

....koji zahtevaju niz novih kompetencija nastavnika, lidera u obrazovanju i onih koji obučavaju nastavni kadar ...

Međutim, neophodne su dobro planirane strategije kako bi se regrutovali, zadržali i razvijali visoko kvalitetni nastavnici. Ove strategije moraju da obuhvate i inicijalno obrazovanje i stručno usavršavanje nastavnika u toku cele karijere. Države članice treba da uspostave okvir kompetencija ili profesionalni profil za nastavnike, uključujući i trenere u inicijalnom i kontinuiranom stručnom obrazovanju. Kako bi podržali ove mere, uloge nastavnika edukatora treba da budu jasno definisane putem kriterijuma zasnovanim na kompetencijama. Uporedo sa merama za osiguranje kvaliteta, ovo treba da bude osnova za reformu sistema zapošljavanja kako bi privukli i zadržali visoki kvalitet kandidata u nastavi.

Regrutovanje, priprema i zadržavanje pravog osoblja na liderskim pozicijama na svim nivoima obrazovanja je podjednako važno i zahteva dalja ulaganja. Ove uloge moraju da se usmere na poboljšanje nastave i učenja, koji ostaje problem u mnogim državama članicama zbog rastućih administrativnih opterećenja. Akademije koje obrazuju lidere ili programi stručnog usavršavanja nude modele dobre prakse.

¹⁷ Podatke o pojedinim zemljama možete pogledati na Eurostat sajtu

...a ovo zahteva snažnu akciju za podršku novim pristupima učenju i podučavanju...

Nastavni planovi i programi, posebno u stručnom obrazovanju, treba da budu relevantni za radno mesto a tome može da doprinese dugogodišnja saradnja sa firmama i poslodavcima, na primer dovođenjem preduzetnika u učionicu kako bi poboljšali proces učenja. Reforme u oblasti podučavanja i učenja su potrebne na svim nivoima, kao i dobro stručno usavršavanje nastavnog kadra koji treba da podrazumeva kontinuirano dobijanje povratnih informacija i podrške od edukatora nastavnika. Nastavnici treba da pokazuju snažnu posvećenost stručnoj obuci: u korišćenju novih tehnologija, unapređenje učenja u cilju sticanja kompetencija, kako da imaju dobrobit od različitosti i socijalne uključenosti i kako da zadovolje potrebe ugroženih učenika, kao što su Romi, deca sa invaliditetom ili imigranti. Krajnji fokus svih ovih aktivnosti trebalo bi da bude poboljšanje ishoda učenja.

...a kvalitet nastave je ključno pitanje i na nivou visokog obrazovanja

Ako se ovi napori održe, onda će Evropska unija verovatno postići cilj od 40% stanovništva koje je završilo tercijalni nivo obrazovanja. Istraživanja¹⁸ i nastavu treba podržati dobrim stručnim usavršavanjem. Ipak, podučavanje pre svega treba da utiče na ishode učenika, da poboljša zapošljivost po diplomiranju i podiže profil evropskih visokoškolskih ustanova širom sveta. Trenutno, samo nekoliko zemalja ima strategiju za unapređenje kvaliteta nastave visokog obrazovanja, uključujući obuku nastavnog kadra kada su u pitanju pedagoške sposobnosti. Komisija je uspostavila Grupa za modernizaciju visokog obrazovanja i u 2013. godini i ta grupa će davati preporuke za kreatore politike i visokoškolske institucije o tome kako da promovišu kvalitet u nastavi i učenju.

2.3. Promocija saradnje i zajedničkih napora

Finansiranje obrazovanja

Investicije u sistem obrazovanja i obuka su ključ za povećanje produktivnosti i ekonomskog rasta i tiču se svih nas...

Uprkos jasnim srednjoročnim i dugoročnim pozitivnim rezultatima u sistemu obrazovanja, ekonomska kriza i potreba za fiskalnom konsolidacijom do-

¹⁸ http://ec.europa.eu/euraxess/pdf/research_policies/Towards_a_European_Framework_for_Research_Careers_final.pdf

vela je mnoge zemlje članice do toga da smanje ulaganja u sistem obrazovanja i obuka. Polazeći od školske godine 2009/10, a posebno posle sredine 2010. godine, dosta zemalja je u obavezi da primenjuje mere smanjenja plata za nastavnike i druge radnike iz državnog sektora. U 2012. godini većina zemalja zadržala je svoje aranžmane u vezi finansiranja mehanizama podrške za učenike i/ili njihove porodice. Od zemalja sa raspoloživim podacima samo su Španija (centralni budžet), Kipar i Portugal prijavili pad u finansiranju raspoloživih mehanizama za podršku ljudima u obrazovanju. Svako smanjenje potrošnje danas će neminovno imati ozbiljne posledice u srednjoročnom i dugoročnom periodu kada je u pitanju evropska baza veština.

Iako neke države članice imaju veći prostor za manevrisanje od drugih, svi dele isti dvostruki izazov: da odrede prioritete kada su javne investicije u sistemu obrazovanja i obuka u pitanju, kao i da pronađu efikasnije načine za korišćenje raspoloživih finansijskih sredstava kojima bi se mogle pokrenuti strukturne reforme u pojedinim obrazovnim sistemima. Glavni razlog za povećanje efikasnosti ulaganja u sistem obrazovanja i obuka je da se poboljša kvalitet usluga i usmeravanje na prevenciju obrazovnog neuspeha. Sve države članice razvijaju modele podele troškova između različitih partnera u obrazovnom procesu - država, preduzeća i pojedinci, fondacije i diplomci - a javne investicije pariraju finansiranju privatnog sektora.

...a napore treba usmeriti na što efikasnije investicije na svim nivoima obrazovanja...

Jedan od prioriteta za efikasnije korišćenje finansija treba da bude rano obrazovanje kako bi se sprečio rani obrazovni neuspeh i njegove posledice u odrasloj dobi (postignuće u školi, stope zaposlenosti, zarada, sprečavanje kriminala, zdravlje, itd.) Pružanje kvalitetnog i pristupačnog ranog obrazovanja je isplativo, posebno kada su u pitanju socijalno ugrožene grupe. Iako su zemlje članice još od 2000. godine investirale više u oblast predškolskog i školskog obrazovanja, javne investicije po glavi stanovnika u fazi ranog razvoja su još uvek niže nego na bilo kom drugom nivou obrazovanja. Javne investicije bi trebalo da se ostanu u obrazovanju, ali vlade moraju da traže načine da postignu više sa ovim resursima. Bolji rezultati investicija mogu se postići putem efikasnijeg zapošljavanja nastavnika, zadržavanjem i pružanjem profesionalne podrške (što je navedeno u odeljku 2.2.).

...udeo troškova stručnog i visokog obrazovanja je jedan od načina da se ispuni ovaj cilj

Javni i privatni povraćaji u stručnom, visokom obrazovanju i obrazovanju odraslih su znatni.¹⁹ U afirmisanim dualnim sistemima stručnog obrazovanja kompanije ostvaruju dugoročne prihode čak i kada troškovi pripravnštva prelaze direktnu dobit kompanije od rada samog pripravnika.

Kao podsticaj za organizaciju pripravnštva, javni fondovi treba posebno da budu usmereni na sektore sa rastućim potrebama radne snage. Preduzeća, s druge strane, treba da povećaju ulaganja u inicijalnoj stručnoj obuci i obrazovanju naročito putem njihovog učešća u alternativnim modelima obuke, ali i opremanjem škola adekvatnom opremom.

Kontinuirano stručno obrazovanje može biti povezano sa značajnim privatnim prihodima i produktivnosti za poslodavce. Istraživanja pokazuju, međutim, da se sadašnji javni instrumenti finansiranja (pojedinačni računi, subvencije za obuku itd.) ne mogu efikasno menjati, s obzirom da imaju tendenciju da favorizuju učešće visoko kvalifikovanih radnika i visok prihod od njih. Javno finansiranje u ovoj oblasti treba da bude temeljno vrednovano i usmereno na učešće u stručnim obukama, posebno ugroženih grupa. Javna odgovornost je takođe povećana u periodima ekonomskog restrukturisanja. Mehanizmi za podelu finansijskog tereta za obuke između poslodavaca, kao što su sektorski fondovi za obuke, se moraju šire primenjivati.

U visokom obrazovanju, potvrđeno je da investicije generišu znatne prihode za pojedince, kao i za društvo u celini.²⁰ Različiti modeli finansiranja mogu se naći u svim državama članicama, sa rastućim brojem zemalja koje uvode veće podele troškova u svoje sisteme visokog obrazovanja, usled rastućeg broja studenata i pritiscima za fiskalna ograničenja. Izbor najpogodnije mehanizama finansiranja je pravo svake države članice, a pitanja efikasnosti trebalo bi da idu ruku pod ruku sa brigom o jednakosti i pristupačnosti u obrazovanju. Stepen do kojeg studenti ili ostali direktno doprinose finansiranju troškova studija²¹ i uopšte efekti podele troškova su predmet polemike i zaslužuju da budu podržani daljim istraživanjima i analizama.

Konačno, u kontekstu smanjenih resursa, vlade takođe treba da efikasno koriste raspoložive Strukturalne fondove, naročito Evropski socijalni fond. Neko-liko zemalja su nedavno preraspodelile značajna finansijska sredstva u programskom periodu 2007-2013 prema ključnim prioritetima u sistemu obrazovanja i

¹⁹ OECD Pregled obrazovanja 2012.

²⁰ OECD Obrazovanje danas, 29. jun 2012.

²¹ EURYDICE (2012), Državni troškovi po učeniku i sistemi podrške 2011/2012.

obuka. Za period 2014-2020 godine, neophodno je dalje usmeravanje i određivanje prioriteta kako bi se održale investicije u obrazovanje i odgovarajuću infrastrukturu. Predloženi Erasmus za sve 2014-2020 će, kroz mobilnost, saradnju i akcijama za podršku politikama, takođe podržati transnacionalne inicijative u ovim oblastima.

Partnerstva

Partnerstva pružaju prostor za usmeravanje na „prave“ veštine – ukoliko se aktivno podržavaju

Partnerstva javnih i privatnih institucija nisu samo izvor finansiranja obrazovanja, već i uzajamnog učenja, zajedničkog kreiranja politika razvoja i njihove implementacije. Partnerstva predstavljaju priliku da se ciljano napravi plan razvoja razvoja veština na inovativan i održiv način i da se uključe oni koji su direktno uključeni u pružanje, primene i unapređivanje određenih veština. Oni mogu da povežu različite oblasti politike, obrazovanja i obuke, javne i privatne aktere, kao i različite nivoe vlasti.²² Za obrazovanje i obuku, snažan partnerski pristup podrazumeva da postaju aktivni u razvoju veština strategija, umesto da budu samo „pružaoci usluga“. Da bi bilo održivo, partnerstvo treba da se gradi na jasnim ciljevima i treba da bude sistemski deo politike. Ono mora da uključi sve zainteresovane strane, uključujući i predstavnike iz udruženja nastavnika, socijalnih partnera i studentskih tela.

Partnerski pristup je ključni faktor za uspeh mere Garantne šema za mlade (vidi predstojeći Paket za zapošljavanje mladih). Institucije za obrazovanje i obuku treba da budu deo zajedničkog napora u saradnji sa drugim zainteresovanim stranama da sprovedu takve sveobuhvatne šeme.

Različiti oblici partnerstva se promovišu na nivou EU. Zajednice znanja i inovativnosti (ZZI), koje podržava Evropski institut za inovacije i tehnologiju (EIT), uključuju obrazovanje, istraživanje i privredu kako bi radili na razvoju veština na integrisani način a u skladu sa potrebama i izazovima ekonomski značajnih aktera. Drugi primer, ovoga puta specifičan za određeni sektor je Velika koalicija za IKT poslove. Koalicija će okupiti industriju, poslodavce, obrazovanje i vladu za rešavanje nedostatka veština u IKT sektoru.

Predloženi program Erasmus za sve će takođe kroz finansiranje obezbediti podsticaje za stvaranje partnerstva. Obezbediće se podrška za Alijanse znanja kako bi mogle da spovode niz aktivnosti koje stimulišu deljenje, razmenu i protok

²² O praksama zemalja članica govori Radni dokument o Partnerstvu i fleksibilnim putevima razvoja celoživotnih veština

znanja između visokoobrazovnih institucija i preduzeća. Cilj ove podrške je da podstakne izvrsnost i inovacije i kreira novi multidisciplinarni nastavni program za unapređenje veština kao što su preduzetništvo, rešavanja problema u realnom vremenu i kreativno razmišljanje. U oblasti stručnog obrazovanja, biće obezbeđena sredstva za Alijansu veština, koje objedinjuju obrazovne ustanove, preduzeća i stručna društva kako bi osmislili nastavne programe i programe obuke. I Alijanse znanja i Alijanse veština će imati koristi od tekućeg rada socijalnih partnera u identifikovanju potreba za veštinama u specifičnim sektorima, uključujući i nivo EU putem Evropskih veća za veštine.

3. Prioriteti zemalja članica

Promenljiva priroda i hitnost izazova sa kojima se suočavaju države članice zahtevaju upotrebu različitih instrumenata u različitom vremenskom periodu pa je neopodno da i svet obrazovanja i svet rada zajednički delaju. Potrebno je povećati ponudu relevantnih i kvalitetnih veština i to paralelno sa ciljanom akcijom za olakšanje prelaska iz sveta obrazovanja u svet rada, umanjiti prepreke za mobilnost i poboljšati funkcionisanje tržišta rada kako bi mladi ljudi imali širi pristup mogućnostima za nalaženje posla.

Predstojeći **Paket za zapošljavanje mladih** će pozvati zemlje članice da pojačaju napore u oblasti učenja na radnom mestu, mobilnost i stručnu praksu, kao i da promovise partnerstva (uključujući obrazovanje), koja podržavaju sprovođenje Garancija za mlade kao neposredni odgovor na nezaposlenost mladih.

U skladu sa akcijama koje su iznete u Preporukama za pojedinačne zemlje 2012. Evropska komisija poziva države članice da pokrenu obrazovne reforme za borbu protiv nezaposlenosti mladih i unapređenje njihovih veština putem sledećih aktivnosti:

1. **Promovisanje izvrsnosti u stručnom obrazovanju i obukama (VET).** Ključne aktivnosti razvijaju, prema nacionalnim okolnostima, visokokvalitetni dualni sistem stručnog obrazovanja sistema, usklađuju politike u oblasti stručnog obrazovanja sa regionalnim/lokalnim ekonomskim razvojnim strategijama u cilju specijalizacije, koje na taj način postaju propustljive za druge obrazovne ponude, razvoj kratkih programa za tercijarne kvalifikacije (u trajanju od 2 godine) koji su usmereni na identifikovanje oblasti u kojima nema dovoljno veština, posebno tamo gde postoji potencijal za razvoj oblasti kao što su IKT, zdravlje i zaštita životne sredine i jačanje lokalnih, nacionalnih i me-

- đunarodnih partnerstava i mreža između kompanija, posebno malih i srednjih preduzeća, pružaoca usluga u oblasti stručnog obrazovanja.
2. **Poboljšavanje uspeha grupa učenika sa visokim rizikom od ranog napuštanja škole i slabih osnovnih veština.** Ključne aktivnosti postavljaju na mesto kvalitetno i pristupačno rano obrazovanje i negu, pospešuju učenje osnovnih veština kao što su pismenost, računanje i osnove matematike i nauke, rano otkrivanje onih koji imaju slabe osnovne veštine na kroz celo školovanje i obezbeđuju individualnu podršku i implementiraju strategije zasnovane na dokazima kako bi smanjili rano napuštanje škole.
 3. **Unapređenje pružanja transverzalnih veština koje povećavaju zapošljivost, kao što su preduzetničke inicijative, digitalne veštine i strani jezici.** Ključne aktivnosti treba da osiguraju preduzimanje mera za uvođenje transverzalnih veština u svim programima od ranog do visokog obrazovanja, koristeći inovativne pedagoške pristupe usmerene na učenike, i kreiranje instrumenata za efikasnu procenu i evaluaciju nivoa kompetencija. Svi mladi ljudi bi trebalo da imaju najmanje jedno praktičnog preduzetničko iskustvo pre napuštanja obaveznog obrazovanja.
 4. **Smanjenje broja odraslih sa slabim kvalifikacijama.** Ključne aktivnosti su postavljanje nacionalnih ciljeva i strategija, podsticaja za obuku odraslih od strane kompanija, validacija znanja i veština stečenih van formalnog obrazovanja, kao i uspostavljanje pristupnih tačaka (one-stop shops), koji integrišu različite usluge celoživotnog učenja, kao što su validacija i karijerno vođenje koje podrazumeva proces učenja koji je prilagođen učenicima.
 5. **Povećanje korišćenja IKT u učenju i pristup visokom kvaliteu OER-a.** Ključne aktivnosti su modernizacija infrastrukture IKT u školama, podrška korišćenju IKT u učenju i ocenjivanju, promovisanje transparentnosti prava i obaveza korisnika digitalizovanih sadržaja, uspostavljanje mehanizama za proveru i prepoznavanje veština i kompetencije stečenih putem OER-a i podrška institucijama koji pružaju usluge u oblasti obrazovanja i obuka da svoje poslovne modele prilagode pojavi OER-a.
 6. **Revidiranje i jačanje profesionalnog profila svih nastavničkih profesija (nastavnici na svim nivoima, rukovodstva škola, edukatori nastavnika).** Ključne aktivnosti su razmatranje efikasnosti akademskog i pedagoškog kvaliteta inicijalnog obrazovanja nastavnika, uvođenje koherentnih i adekvatno finansiranih sistema za regrutovanje, selekci-

ju, pripravnčki staž i stručno usavršavanje nastavnog osoblja na osnovu jasno definisanih kompetencija koje su neophodne u svakoj fazi nastavničke karijere i povećanje digitalnih kompetencija nastavnika.

Sprovedenje ovih reformi neće biti uspešno bez povećanja efikasnosti finansiranja obrazovanja. U cilju rešavanja ovog složenog izazova, **Komisija poziva zemlje članice da podstiču nacionalne debate kako obezbedili održive mehanizme finansiranja i poboljšali stabilnost i efikasnost**, i da usmere podršku na isključene grupe. Među njima, posebnu pažnju treba posvetiti razvoju finansijskih šema za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih koji se mogu finansirati uz zajedničku odgovornost javnih vlasti, preduzeća i individualnih doprinosa (npr. sredstva za obuku u okviru pojedinačnih sektora, porezi na obuke., itd), a u cilju privlačenja velikih kompanija i malih i srednjih preduzeća kako bi organizovali stručno obrazovanje na radnom mestu.

4. Koordinacija na evropskom nivou i njen doprinos

Dok odgovornost i instrumenti za rešavanje pitanja identifikovanih u ovoj komunikaciji pripadaju državama članicama, neophodne ambiciozne reforme pozivaju na jaki zajednički napor Evropske unije i država članica. Na nivou EU, neposredni fokus će takođe biti na sledećim ključnim akcijama:

1. **Usmeravanje na pojedinačne zemlje i podrška zemljama članicama u njihovim naporima da sprovedu identifikovane prioritete:**
 - praćenje napretka u svakoj državi članici u kontekstu sledećeg Evropskog semestra i uključivanje rezultate ove zemlje u pripremi nacrtu **preporuka za specifične zemlje za 2013. godinu**;
 - jačanje analitičke baze za praćenje pojedinačnih zemalja putem
 - a) redovnih eksperstkih **analiza (peer reviews)** u okviru Otvorenog metoda koordinacije za obrazovanje i obuku, b) okvira za saradnju između Evropske komisije i OECD u oblasti politika vezanih za veštine. U kontekstu ovog okvira, u jesen 2013. pokrenuće se javni portal „**Onlajn procena obrazovanja i veština**” čime će pojedinci i preduzeća, putem PIAAC metodologije, moći da uporede veštine sa drugim korisnicima istraživanja; c) pojačano praćenje sistema obrazovanja i obuka, uključujući i novu referentnu tačku za učenje jezika kao što je navedeno u Radnom dokumentu o jezicima.
2. **Ubrzati napredak na radnom mestu, uspostavljanjem Alijanse za pripravnštvo na nivou EU** (vidi predstojeći Paket za zapošljavanje mla-

- dih). Kao prvi korak, Komisija će podržati Memorandum o evropskoj saradnji u oblasti stručnog obrazovanja i obuke, koji je okupio veliki broj članica kako bi učili iz primera dobre prakse.
3. **Stvaranje evropskog prostora za veštine i kvalifikacije** za promociju jače konvergencije između evropske transparentnosti i priznavanja alata kako bi omogućili da se veštine i kvalifikacije mogu lako prepoznati preko granica, na osnovu tekućih evaluacija i pristupa zasnovanog na ishodima učenja.
 4. **Finansiranje Obrazovanja za razvoj** kako bi se potvrdila posvećenost stvaranju kvalifikovane i kontinuirano obučavane radne snage putem:
 - praćenja akcija od strane država članica kako bi odredili prioritete za finansiranje razvoja i razvili okvir za analizu efikasnosti javne potrošnje u razvoju sistema obrazovanja i obuka zasnovanu na dokazima;
 - po prvi put iniciranje rasprave na nivou EU sa relevantnim zainteresovanim stranama o prednostima investiranja u različitim sektorima obrazovanja i obuka (stručno usavršavanje, učenje odraslih, visoko obrazovanje) i načinima kako da se poveća efikasnost trošenja;
 - istraživanje opcija sa socijalnim partnerima na nivou EU za značajno povećanje nivoa obuka za odrasle koji rade u kompanijama, sa ciljem da se unaprede i poboljšaju njihove veštine. Ova aktivnost će se odvijati posle trenutnih konsultacija oko Okvira kvaliteta za pripravnštvo kako bi u potpunosti uzeli u obzir njegove rezultate.
 5. **Analiza uticaja podrške EU** da poboljša pristup i korišćenje OER-a i IKT, uspostavljanje kvalitetnih parametara i sertifikacije procesa za OER, razvoj nastavne prakse korišćenjem IKT i stvaranja evropske dimenzije za onlajn obrazovanje. Rezultati ovog pripremnog rada će utrti put ka novoj evropskoj inicijativi o „Otvaranju obrazovanja”.
 6. **Akcije u oblasti preduzetničkog obrazovanja** uključuju: smernice za izdavačku politiku o preduzetničkom obrazovanju u 2013. godini, formiranje okvira za preduzetničko obrazovnih institucija i razvoj alata za praćenje napretka i sticanje preduzetničkih kompetencija u partnerstvu sa OECD-om.
 7. **Partnerstvo između obrazovanja, biznisa i istraživanja**, koje predstavljaju Alijanse znanja, Alijanse sektorskih veština i partnerskih akcija u okviru Mari Kjuri programa biće promovisano putem predloženog programa Erasmus za sve 2014-2020 i Horizont 2020 u cilju prilago-

đavanja sistema obrazovanja i obuka potrebama preduzeća, posebno malih i srednjih preduzeća.

5. Zaključak

Evropa će nastaviti svoj napredak kroz veću produktivnost i obrazovanje visoko kvalifikovanih radnika i za ovo je ključna reforma sistema obrazovanja i obuka. Ovo Saopštenje i analiza zemalja u priloženim radnim dokumentima imaju za cilj da daju podsticaj vladama, obrazovnim institucijama i institucijama za obuku, nastavnicima, privredi i drugim partnerima da ujednače napore, u skladu sa nacionalnim okolnostima, i organizovano pokrenu reforme. Na nacionalnom nivou, države članice su sada pozvane da slede svoja razmišljanja o ovom dokumentu kroz debate u svojim parlamentima i relevantnim zainteresovanim stranama kako bi nastavili sa reformama.

Komisija će osigurati da doprinos obrazovanju i ulaganja u veštine za rast i radna mesta u potpunosti ima uporište u Evropskom semestru. Ona će koristiti evropske platforme dijaloga, kao što je Otvoreni metod koordinacije u oblasti obrazovanja i vaspitanja, Bolonjski proces za visoko obrazovanje i Kopenhaški proces za stručno obrazovanje, kao i instrumente finansiranja da naglasi osećaj hitnosti kada su u pitanju priorititi koji su ovde identifikovani.

Prevela Marijana Todorović